

Na de ochtendstilte

Volkan Şimşek

Na de ochtendstilte

palmslag

Illustraties en grafisch ontwerp: Nico van de Bunt
Opmaak binnenwerk: Sanne Hillemans

© 2025 Uitgeverij Palmslag | Volkan Şimşek

www.palmslag.nl
info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van
druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere
(digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print,
internet, photoprint, microfilm, or any other (digital) means
without written permission from the publisher.

ISBN 9789493465015

NUR 301

Kerem

I

Jaren zijn verstreken. Zijn dood zorgde niet alleen in de nabije kring, maar ook bij vele mensen in de omgeving voor een groot verdriet. Dit verbaasde me niet, omdat hij bekendstond als een aimabele man, betrouwbaar, respectvol en beleefd. Vanaf onze eerste ontmoeting intrigeerde hij me. Zijn evenwichtige persoonlijkheid, doen en laten, elegante glimlach en zijn blik waarin een vreedzaamheid en melancholie verschool, maakte hem in mijn ogen bijzonder.

Hij nam het leven serieus. Wat ik hiermee bedoel is dat hij bedachtzaam was en gedoseerd sprak, niet te veel, niet te weinig. Conversaties waarbij mensen belangeloos luisterden, openstonden voor kritiek en oprecht iets van elkaar opstaken, deden hem deugd. Hij had het graag over de ontmoeting met de medemens. Hierover zei hij veelvuldig: 'De ontmoeting met de medemens is als een ontmoeting met een nieuw universum. In ieder mens schuilt een universum; onontgonnen en mysterieus.'

Hoe hij zich ook voelde, hij maakte tijd voor de ander, hij maakte tijd om iemand te leren kennen en hij was altijd benieuwd naar hoe diegene in het leven

stond. Hij prioriteerde de medemens, hij was onbaatzuchtig sociaal.

Dagelijks wandelde hij, at vrij weinig en sliep moeizaam. Regelmatig stond hij 's nachts op om te doen wat hij het allerliefst deed: lezen. In de nachturen verslond hij vele boeken. Toen ik hem een keer hiernaar vroeg, vertelde hij van stiltes te houden. De nachtsilte bekoorde hem, en bovenal de ochtendstilte.

Mijn stiefvader schreef graag. Waar hij echter een uitzonderlijk talent voor had, was luisteren. Hij kon dit als geen ander. Als therapeut in de geestelijke gezondheidszorg en in de privésfeer luisterde hij integer en liefdevol naar andermans verhalen. Als mensen bij ons op bezoek kwamen, keek ik vol bewondering naar zijn oprechte manier van doen en laten, en leerde door zijn gedrag. Zijn altruïstische houding, geduld en zachtaardigheid maakten dat mijn respect en liefde met de dag voor hem toenam.

We ondernamen samen niet veel. Onze gesprekken waren kort van stof, geen woord werd verkwanseld. Ik herinner me dat ik hem een keer onwillekeurig vroeg: 'Pap, ben jij mijn stiefvader?' Hij glimlachte alleen maar.

Te allen tijde stond hij voor me klaar. Zo was mijn stiefvader. Hij had het goede met iedereen voor en was bijzonder. Hij kon vanwege zijn natuurlijke kalmte en goedgelovigheid goed overweg met mensen.

Hoe hij heet? Malik. Een naam die hem past: toegewijd aan het goede.

Na zijn overlijden wist ik me lange tijd geen raad. Ik wilde erover praten, maar dit mislukte. Mijn rouwperiode duurde lang. Eigenlijk rouw ik nog steeds.

Na zijn dood rondde ik mijn studie af, vond werk, trouwde en werd vader van een dochter. Mijn dochter draagt de naam die hij haar wenste.

Het was een herfstmiddag en we dronken samen thee in de tuin.

Nadat hij rustig een slokje nam, keek hij mij met zijn kastanjekleurige ogen veelbetekenend aan. Hij schraapte zijn keel, zijn stemtoon veranderde: 'Als jullie een dochter krijgen, kunnen jullie haar dan Sara noemen?'

'Natuurlijk, pap. Natuurlijk.'

De wind woei zachtjes.

Na een korte stilte vroeg ik hem: 'Waarom Sara, pap?'

Zijn onderkin trilde, hij boog zijn hoofd: 'Dat vertel ik je nog wel een keer.'

Hij sprak er nooit meer over...

Ik herinner me onze eerste ontmoeting. Met mijn moeder Meryem ging ik naar de bioscoop. Onderweg zei ze dat ze me wilde voorstellen aan een man. Ik was stomverbaasd, mijn moeder met een andere man? Mijn ouders scheidden toen ik tien jaar oud was. Met mijn moeder sprak ik nauwelijks over mijn biologische vader. Al die tijd stoorde dit mij niet, maar in mijn puberteit ontstond, tot mijn eigen verbazing, de behoefte om mijn vader te leren kennen. Net in die periode verscheen Malik in ons leven.

Na de film gingen we uit eten. Mijn stiefvader Malik was net als ik zichtbaar gespannen. Hij wiebelde met zijn been en tikte met zijn vingers op de tafel en probeerde mij door allerlei vragen te stellen op mijn gemak te stellen. Mijn moeder oogde ontspannen. Ze glimlachte voortdurend en haar ogen straalden. Ze was vermoedelijk blij dat haar zoon had kennisgemaakt met de man voor wie ze gevoelens had, en ze genoot duidelijk van de avond.

Zoals gezegd, intrigeerde Malik mij. Waar ik echter voor vreesde was dat hij mijn moeder van mij zou afpakken. Een vader had ik niet in mijn leven, een moederloos leven was onvoorstelbaar, beter gezegd desastreus.

Hij deed zijn best om een relatie op te bouwen, ik niet. Als puber verzette ik me tegen alles, en extra tegen hem. In de beginjaren botsten we veelvuldig, om allengs naar elkaar toe te groeien. Er ontstond een sterke stiefvader-stiefzoonrelatie. Deze ontwikkeling verblijdde mijn moeder. Hij kwam mee naar de schoolgesprekken, bracht mij naar voetbaltrainingen, moedigde mij wekelijks aan tijdens voetbalwedstrijden en hielp met mijn huiswerk. En als mij in zijn ogen onrecht werd aangedaan – ook door mijn moeder – nam hij het voor me op. Hij gaf om mij. Hierdoor nam mijn zelfvertrouwen toe.

Mijn stiefvader kon streng zijn, nooit hard. Hij toonde en verwachtte respect. Als iemand zijn grenzen overschreed, maakte hij dit – weliswaar niet oneerbiedig – beleefd doch duidelijk kenbaar. Op een ongedwongen wijze bracht hij mij steeds iets bij. Zo ook over het geloof. Want mijn stiefvader was diepgelovig.

‘Geloof moet je terugzien in je gedrag,’ zei hij altijd. Hij leefde toegewijd en vroom. Aangewakkerd door zijn religieuze levenskijk straalde hij een onmetelijke rust uit. Mijn stiefvader was eveneens sensitief en mensonterende kwesties bedroefden hem. Bij hem merkte je dat hij waarlijk leefde, dat hij in het leven ergens voor stond. Andermans meningen respecteerde hij. Hij luisterde nieuwsgierig en aandachtig naar anderen en stelde – zonder er een kruisverhoor van te maken – mooie en goede vragen om de ander beter te kunnen begrijpen. Hij was wijs, mijn stiefvader. Belezen en bescheiden. Hij had kennis van zaken, maar koketteerde hier nimmer mee. Had hij ook slechte eigenschappen? Ongetwijfeld.

Met de jaren bouwden wij als samengesteld gezin een liefdevolle, sterke band op met elkaar en we leefden gelukkig en rustig. Tot die bewuste dag.

Aan de lijn hoorde ik haar gesnik.

‘Mam, wat is er?’

‘Kerem, lieverd, je vader...’

‘Wat er is met mijn vader?’

‘Kom snel naar huis.’

Voor ons huis stonden in de regen familie en vrienden gegroepeerd. Ik liep hun kant op. Toen mijn moeder mij zag, wierp ze zich in mijn armen. We zwegen. We weenden. Voor mijn veertigste was niet mijn biologische, maar eigenlijke vader overleden. Wederom was ik vaderloos.

Mijn moeder zag hem die dag, nadat ze wakker werd, roerloos in zijn leesstoel zitten. Zijn hoofd gebogen, zijn bril gevallen. Zo zat hij daar met een boek op zijn schoot. Hartstilstand. Afgelopen nacht zag ik hem nog in de woonkamer, hij was aan het lezen.

In de ochtend zei hij: ‘Mis je de trein niet?’

‘Nee pap, ik mis hem niet.’

Dat was de laatste keer dat ik zijn kalme stem hoorde.

Zijn broer en zus zochten na zijn overlijden ter steun mij en mijn moeder regelmatig op. Zij deelden herinneringen over zijn kinder- en jeugdjaren en omschreven hem als een rustig en lief kind, introvert en leergierig. Op school deed hij het goed en hij doorliep de basis- en de middelbare school gemakkelijk. Zijn hbo-opleiding Toegepaste Psychologie rondde hij eveneens zonder moeite af en de keuze om op de universiteit Psychologie te studeren, lag voor de hand. Naast dat hij in aanleg een wonderbaarlijk goede luisteraar was, was het zijn roeping om in de geestelijke gezondheidszorg als therapeut mensen te helpen. Luisteren gaf hem hoop.

Mijn stiefoom en -tante vertelden dat zijn periode op de universiteit moeilijk verliep. De reden hier toe wisten zij niet precies, maar ze herinnerden zich wel dat mijn stiefvader toentertijd sombere periodes had en zich regelmatig terugtrok. Voortdurend las hij boeken en hij nam beetje bij beetje afstand van zijn familie en vrienden. Wat mij het echter het meeste verraste aan hun herinneringen was dat hij een dagboek bijhield. Waarover had hij geschreven? En waar borg hij zijn dagboek op? Niemand wist het.

De begrafenis werd druk bezocht. De aanwezigen vertelden hoe goethartig mijn stiefvader was en waren terneergeslagen vanwege zijn plotselinge overlijden. Een vrouw op de begrafenis kwam mij onbekend voor. Met intrigerende donkere ogen en een onschuldig gezicht liep ze alleen op de begrafenis traag en treurig rond.

‘Mam, wie is die mevrouw?’ Ik knikte haar kant op.
Zij kende haar niet.

Later kwam ik erachter waar zij mijn stiefvader van kende. Ze heette Leila.

Op zolder, tijdens de verhuizing van mijn moeder, vond ik toevalligerwijs netjes opgeborgen in de boekenlade een schrijfboek met een zwarte kaft. Ik bladerde erin en herkende het handschrift van mijn stiefvader. Mijn hart sloeg over: mijn stiefvaders dagboek! Toen ik mijn moeder hierover vroeg, zweeg ze. Ik vroeg of ik het mocht meenemen. Ze knikte en ging rustig verder met het inpakken van de resterende verhuisdozen.

Omdat de meeste dozen waren ingepakt, bespraken we de planning voor de volgende dag. Mijn gedachten dwaalden steeds af naar het dagboek. Vanaf het moment dat ik het in mijn handen kreeg, kon ik aan niets anders meer denken. Ik dronk mijn thee op, stond op van de bank en liep richting de deur.

‘Ze zullen zich afvragen waar ik blijf.’ En ik pakte mijn jas.

Mijn moeder richtte zich op en zei tevreden: ‘Ontzettend bedankt voor je hulp, lieverd.’ En ze ging met haar hand langs mijn gezicht.

Met beide handen hield ik haar gezicht vast. ‘Graag gedaan, mam.’ En ik gaf een kus op haar voorhoofd.

Mijn moeder is een sterke vrouw. Vreugdevol, behulpzaam en energiek. Beter gezegd, ze was een sterke vrouw. Na de dood van mijn stiefvader stompte haar enthousiaste houding en kracht af. Mijn praatgrage moeder repte met geen woord over het verlies. Zoals wij na de scheiding niet spraken over mijn biologische vader, spraken we evenmin na de sterfte van mijn stiefvader over hem. Ze verborg haar verdriet, net als ik, diep in haar binnenste. Haar leven verloor na zijn dood aan glans, evenals mijn leven. Hun relatie kenmerkte zich door een onverbrekkelijk respect. Hierdoor hing er in huis altijd een gemoedelijke sfeer. Hoe verschillend ook, ze luisterden oprecht naar elkaar en trachtten van de ander iets te leren.

Ik deed de deur open en draaide me om: 'Fijne avond, mam.'

Ze keek betekenisvol, waarna haar blik naar het dagboek onder mijn arm gleed. Met haar blik leek ze te zeggen: lees jij het maar, mij is het niet gelukt.

Eenmaal thuis trok ik mijn schoenen uit en wierp ik mijn jas in de hal. Mijn vrouw Zeynep en dochtertje Sara sliepen al. Zachtjes maar ongeduldig liep ik naar mijn werkkamer, deed het licht aan en ging in mijn leesstoel zitten die in de hoek stond. Het was middernacht. Ik rechte mijn kraag, zette het raam op een kier. De eerste bladzijde sloeg ik om...